

של כל השנה, ובפרט המועדים שבו, שמכל רגל בחדש זה ממשיכים ענינו בכל ימות השנה.

הרי גם משמחה האמורה ביום זכאי האמור, תומשך שמחה של תורה ומצוה בכל ימי השנה הבע"ל.

וע"פ מאמר חז"ל אשר שמחה פורץ גדר, יבטלו המניעות והבלבולים ללימוד התורה בשופי וקיום מצותי בהידור.

ובלשון המורה הגדול הוא הרמב"ם, תרבה הדיעה והחכמה והאמת שנאמר כי מלאה הארץ דעה את ה' (תשובה ט, ב).

מאמר חז"ל אשר שמחה פורץ גדר: ראה סה"מ תרנ"ז ס"ע רכג ואילך. ועוד.
שנאמר כי מלאה הארץ דעה את ה': ישעי' יא, ט.

לעילוי נשמת

מרת ציפורה ב"ר אברהם ע"ה

לפידות

נפטרה כ"ב תשרי, ליל שמיני עצרת ה'תש"ע

ת' נ' צ' ב' ה'

נדפס על ידי בנה

הרה"ת עוסק בצ"צ ר' אליעזר חיים בן צפורה

וזוגתו מרת רבקה בתי בת מרים פעל

ומשפחתם שיחיו לאורך ימים ושנים טובות

לפידות

ספרי' – אוצר החסידים – ליובאוויטש

התוועדות

כבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

יום שמחת תורה, ה'תשל"ב

חלק ב – יו"ל לשמיני עצרת ושמחת תורה, ה'תשע"ח

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שבעים ושמונה לבריאה

הוספה

א

בי"ה, כ"ג כסלו תשי"ד
ברוקלין

הווי"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ
מו"ה ישראל אבא שי

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבו מיי"ג כסלו, ות"ח על כתבו, עכ"פ בקצרה ובקיצור נמרץ, אודות התועדות שמע"צ ושמח"ית וכן מהקביעות שעשו ללמוד ולהתוועד ביחד מכאן ולהבא. והשי"ת יצליח את כאו"א בפרט וכולם ביחד – למלאות חלקם בהשליחות דהפצת המעיינות חוצה, שבד"מ ישפיע זה תוספת ברכה בעניניהם הפרטיים.

בברכה לפרנסה בגשמיות ולפרנסה ברוחניות – לו ולב"ב שיחיו

מ. שניאורסאהן

נ.ב. מוסג"פ העתק מכתבי כללי בקשר עם יום הבהיר חג הגאולה שתוכנו כל השנה זמנו הוא, ובטח ישתמש בו באופן המתאים.

ב

[לי תשרי תשכ"ה]

נעם לי לקבל מכתבו, בו כותב אודות השמחה בשמחת תורה בקהלה קדישא דילי בהשתתפות אני"ש שי וכו'.

ויהי רצון ע"פ דברי כ"ק מו"ח אדמו"ר שחדש תשרי הוא חדש הכללי

א

נדפסה בתשורה (וישצקי, תשנ"ז).

מו"ה ישראל אבא: פליסקין. אגרות נוספות אליו – אג"ק חי"א אגרת ג'תיא; חי"ג אגרת ד'תמ, ובהנסמן בהערות שם. חכ"ד אגרת ט'שב. חכ"ח אגרת י'תשמח. חכ"ט אגרת יא'עד. שבד"מ: = שבדרך ממילא.

מכתבי כללי בקשר עם יום הבהיר חג הגאולה: אג"ק חי"ח אגרת ב'רצב.

ב

נדפסה בלקו"ש חל"ד ע' 312.

דברי כ"ק מו"ח אדמו"ר שחדש תשרי הוא חדש הכללי כו': סה"מ תש"ב ע' 49.

בס"ד.

פתח דבר

לקראת שמיני עצרת, שמחת תורה ושבת בראשית הבעל"ט, הננו מוציאים לאור חלק שני מהתוועדות יום שמחת תורה, ה'תשל"ב – הנחה בלתי מוגה (חלק ראשון י"ל לימים ראשונים דחג הסוכות).

*

בתור הוספה – מכתבים (תדפיס מכרכי אגרות-קודש שמכינים עתה לדפוס).

*

ויה"ר שנזכה תיכף ומיד ממש לקיום היעוד "הקיצו ורננו גו'", ומלכנו נשיאנו בראשם, וישמיענו נפלאות מתורתו, "תורה חדשה מאתי תצא".

ועד הנחות בלה"ק

ערב חג הסוכות, ה'תשע"ח,
ברוקלין, נ"י.

©

Published and Copyright 2017 by

LAHAK HANOCHOS INC.

788 Eastern Parkway Suite #408 Brooklyn, New York 11213

Tel. (718) 604-2610

info@lahak.org • http://www.lahak.org

The Kehot Logo is a trademark of Merkos L'inyonei Chinuch.

5778 • 2017

Printed in the United States of America

נדפס באדיבות דפוס
The PrintHouse

538 Johnson Ave. Brooklyn N.Y. 11237

(718) 628-6700

נסדר והוכן לדפוס

על ידי חיים שאול בן חנה

בדפוס "ועד הנחות בלה"ק"

(718) 604-2610

נדפס בסיוע ולזכות יצחק בן לאה וזוגתו רבקה ויקה בת רחל ומשפחתם שיחיו

אלו שעדיין לא עשו זאת — יעשו זאת באופן שיפה שעה אחת (ולאו דוקא שעה, אלא אפילו רגע אחד) קודם.

כד. וכן יש לעורר אודות המנהג לערוך "כינוס תורה"¹⁸³ למחרת שמח"ת, ב"אסרו חג", שזוהי התחלה טובה על כל השנה כולה, על מנת להמשיך בלימוד התורה באופן של הבנה והסברה והעמקה כו', מתוך שקו"ט ופולפול חברים, כידוע גודל הענין בזה (כמסופר בגמרא¹⁸⁴ בנוגע לרשב"ל), וכמ"ש¹⁸⁵ "סלסלה ותרומך", שע"י הסלסול בתורה נעשה ענין של רוממות כו'.

ובודאי ישתתפו כולם — אם ע"י אמירת דברי תורה או ע"י שמיעת דברי תורה. וכיון שמסיבות שונות אינני משתתף בעצמי — אשתתף בזה עתה ע"י אמירת ענין באופן דפולפול דאורייתא.

ויה"ר שיהי' זה "כינוס לצדיקים" שהוא "הנאה להן והנאה לעולם"¹⁸⁶, ובאופן שימשיכו את אור התורה ואת ה"מאור" שבתורה, וכיון ש"המאור שבה מחזירו למוטב"¹⁶², הרי זה יחזיר את העולם כולו למוטב — שיתנהג ע"פ רצון ופס"ד התורה, ומתוך שמחה וטוב לבב.

וזו תהי' הכנה טובה ללימוד תורתו של משיח — שעז"נ במדרש¹⁸⁷ ש"התורה שאדם למד בעוה"ז הבל היא לפני תורתו של משיח" — שילמד תורה את כל העם כולו, והיינו, שמבלי הבט על כך שאז "תרבה הדעה והחכמה והאמת" (כמ"ש הרמב"ם¹⁸⁸, וכפי שמבאר פרטי הדברים בסיום וחותם¹⁸⁹ ספר משנה תורה), ילמד משיח תורה את כל העם, מקטנם עד גדולם. והרי כל הענינים דלעתיד לבוא באים ע"י מעשינו ועבודתנו במשך זמן הגלות¹⁹⁰, ובנדו"ד, ע"י לימוד התורה, ובאופן של יגיעה דוקא (כנ"ל סי"ט) — להתייגע בלימוד התורה עד כמה שכח שכלו מגיע, שזוהי ההכנה והכלי לקבל תורתו של משיח.

ובלשון רש"י¹⁹¹ — שפירושו הוא גם עבור בן חמש למקרא — "סוד טעמי ומסתר צפונותי", סתרי תורה, שיתגלו בביאת משיח צדקנו בקרוב ממש.

* * *

(183) ראה גם	(188) הלי' תשובה ספ"ט.
(184) ב"מ פד, סע"א.	(189) והרי "הכל הולך אחר החיתום"
(185) משלי ד, ח. וראה לקו"ת אחרי כו', (ברכות יב, א).	(190) תניא רפ"ז.
סע"א ואילך. ובכ"מ.	(191) שה"ש א, ב.
(186) סנהדרין עא, סע"ב (במשנה).	
(187) קה"ר רפ"ב. פי"א, ח.	

טו. דובר לעיל (ס"א) אודות הפירוש ד"שמחת תורה" בנוגע לתורה ובנ"י ביחד — שבנ"י שמחים עם התורה והתורה שמחה עם בנ"י.

וענין השמחה שבשמח"ת פועל גם על לימוד התורה — שהרי בשמח"ת מתחילים עוה"פ מהתחלת תושב"כ: "בראשית וגו'" ובהמשך לזה גם תושבע"פ, שזהו סדר הלימוד כפי סדר השנים שתחילה לומדים תושב"כ: "בן חמש שנים למקרא", ולאח"ז לומדים תושבע"פ: "בן עשר שנים למשנה" ו"בן חמש עשרה לגמרא"¹⁰⁰ — כי, ע"י השמחה נעשים כל הענינים באופן של התרחבות והתפשטות כו'.

ולהעיר: לימוד התורה צריך אמנם להיות באופן שהתלמיד יושב לפני רבו ושפתותיו נוטפות מור"¹⁰¹ (לאחרי ההקדמה דאמירת "מילתא דבדיחותא"¹⁰¹), אבל כדי שהלימוד יהי' כדבעי, הרי זה צריך להיות מתוך שמחה, שהרי "אין שכינה שורה .. אלא מתוך דבר שמחה של מצוה .. וכן לדבר הלכה"¹⁰¹.

והענין בזה — שע"י השמחה זוכים להגיע לבירור ההלכה באמת לאמיתתה, כך, שהלימוד הוא לא רק באופן ש"הללו מטהרין והללו כו"¹⁰², ועד ל"מ"ט פנים טהור ומ"ט פנים כו"¹⁰³, ו"אלו ואלו דברי אלקים חיים"¹⁰⁴, אלא באופן ש"הוי' עמו"¹⁰⁵, "שהלכה כמותו בכל מקום"¹⁰⁶ (בדוגמת שם הוי' שלמעלה מהתחלקות), והיינו, שאע"פ שהתחלת מ"ת היא "אנכי הוי' אלקיך"¹⁰⁷, שנזכרו ב' השמות הוי' ואלקים, הרי כשם שגדלה מעלת קדושת שם הוי', שם העצם ושם המפורש, לגבי שאר השמות¹⁰⁸, כמו"כ גדולה מעלת לימוד ההלכה בתורה לגבי הלימוד באופן ד"אלו ואלו דברי אלקים חיים".

טז. ועוד ענין שנוגע ללימוד התורה — "ברכו בתורה תחילה":

איתא בגמרא¹⁰⁹ על הפסוק¹¹⁰ "על מה אבדה הארץ" — דכיון שלמדו תורה בשופי, אין הסברה בשכל למה אבדה הארץ, ויש צורך לחפש מהו טעם הדבר — "דבר זה אמרו חכמים ולא פירושוהו כו' עד

(100) אבות ספ"ה.	(107) יתרו כ, ב.
(101) שבת ל, ב. וש"נ.	(108) סוטה לח, א. סנהדרין ס, א. רמב"ם הלי' יסוה"ת פ"ו ה"ב. הלי' ע"ז פ"ב ה"ז
(102) חגיגה ג, ב.	ובכס"מ שם. מו"נ ח"א פס"א ואילך. פרדס תהלים ז, יב. ועוד.
(103) ירושלמי סנהדרין פ"ד ה"ב. מדרש	ש"ט בתחלתו. עיקרים מ"ב פכ"ח.
(104) עירובין יג, ב. וש"נ.	(109) נדרים פא, א. וש"נ.
(105) שמואל"א טז, יח.	(110) ירמי' ט, יא.
(106) סנהדרין צג, ב.	

שפירשו הקב"ה בעצמו, שנאמר¹¹¹ ויאמר ה' על עזבם את תורת אשור נתתי לפניהם.. שלא ברכו בתורה תחילה".

ובנוגע לברכת התורה — "אשר בחר בנו מכל העמים ונתן לנו את תורתו" — צריך להבין, למה מקדימים "אשר בחר בנו מכל העמים" ל"נתן לנו את תורתו":

"אשר בחר בנו מכל העמים" — הוא אמנם דבר גדול, אבל אעפ"כ, לא אומרים זאת לפני ברכת הנהנין, כמו "המוציא לחם מן הארץ" וכיו"ב, ומדוע אומרים זאת בברכת התורה!?

ולכאורה: ענין הבחירה ונתנת התורה הם ענינים שונים — שהרי "מימהן של אבותינו לא פרשה ישיבה מהם, היו במצרים ישיבה עמהם כו"¹¹², ולכן, עוד לפני שירד יעקב למצרים — "את יהודה שלח גר' להורות לפניו גר'¹¹³, "לתקן לו בית תלמוד.. הוראה"¹¹⁴ (כפרטי הלשונות במדרשי חז"ל¹¹⁵), ונמצא, שעוד לפני ש"בחר בנו מכל העמים" — כשעדיין ה' להם דין של בני-נח (לדעת כמה פוסקים¹¹⁶) — ה' כבר אצלם הענין של לימוד התורה, וא"כ, מהי השייכות של ענין הבחירה ("אשר בחר בנו מכל העמים") לברכת התורה!?

יז. והביאור בזה:

לכאורה אינו מובן איך יתכן ש"נתן לנו את תורתו" — כפי שטענו המלאכים להקב"ה: "חמודה גנוזה.. אתה מבקשה ליתנה לבשר ודם.. תנה הודך על השמים"¹¹⁷, ואיזה מקום יש ליתן את התורה למטה!?

והגע עצמך: איתא בגמרא¹¹⁸ ש"פילא דעייל בקופא דמחטא" — ששניהם בגדר מקום, אורך ורוחב כו' — הנה אפילו בחלום, שאז אין השכל במעמד ומצב של שליטה ובעלות כו', מופרך הדבר. ומזה מובן במכ"ש וק"ו בנוגע לנתנת תורתו של הקב"ה לבשר ודם בעולם למטה. ועל זה "אמר לו הקב"ה למשה החזיר להן תשובה" (וכשמה התיירא להשיב להם בכח עצמו, נתן לו הקב"ה כח להשיב), ואמר להם: "תורה.. מה כתיב בה וכו', למצרים ירדתם.. יצר הרע יש ביניכם" (בתמי¹¹⁷). והענין בזה — שנתנת התורה היא לא לשם לימוד בעלמא, ועד

116) ראה אנציק' תלמודית ערך אבות בסופו (כרך א ס"ע לו ואילך). וש"נ.

117) שבת פה, ב.

118) ברכות נה, סע"ב.

111) שם, יב.

112) יומא כח, ב.

113) ויגש מו, כח.

114) פרש"י עה"פ.

115) ראה תר"ש עה"פ (אות קסג). וש"נ.

שיעורי תורה בכל יום, שלא יעבור יום אחד ללא שיעור בתורה (ע"ד התקנה של קריאת התורה¹⁷⁸ "שיהיו קורין בשבת ומפסיקין באחד בשבת וקורין בשני ומפסיקין שלישי ורביעי וקורין בחמישי ומפסיקין ערב שבת, כדי שלא ילינו ג' ימים בלא תורה"¹⁷⁹), החל משיעורי חת"ת, כידוע הסיפור הארוך (שכבר נדפס¹⁸⁰) בנוגע לחת"ת:

חומש — ללמוד בכל יום פרשה חומש עם פירוש רש"י, ביום ראשון — מהתחלת הפרשה עד שני, ביום שני — עד שלישי וכו', וביום השבת — עד סוף הפרשה.

ובנוגע ליום שמח"ת: כיון שבו מסיימים פרשת וזאת הברכה, יש ללמוד משיעור היום שעומדים בו — יום שלישי — עד סיום הפרשה; וכיון שגם מתחילים פרשת בראשית (על מנת להמשיך בכל השנה כולה, עד לסיום התורה כולה בשמח"ת הבעל"ט בשנה הבאה) — יש ללמוד מהתחלת הפרשה עד לשיעור של יום רביעי (לפי הקביעות של שמח"ת בשנה זו).

תהלים — לומר בכל יום שיעור תהלים כפי שנחלק לימי החודש, על מנת לסיים את כל ספר התהלים בכל חודש.

ותניא — ללמוד בכל יום שיעור תניא, כפי שנחלק לימי השנה ע"י כ"ק מו"ח אדמו"ר.

ואין מזרזין אלא למזרזין¹⁸¹, ועאכו"כ אלו שזקוקים לזירוז.

ובהמשך להאמור לעיל (סט"ו) אודות ענין השמחה בקשר לתורה — הרי מובן שכאשר נמצאים במעמד ומצב של שמחה, אזי נקל יותר לקבל החלטות טובות בנוגע ללימוד התורה.

כג. כמו"כ יש להזכיר אודות "קרן השנה"¹⁸²:

כיון שענין הצדקה הוא ההתחלה לקבלת ברכת ה', צריכה להיות נתינת הצדקה לפי ערך הברכה שרוצים לקבל מלמעלה — בכל מאד.

ועל זה נקבע הענין ד"קרן השנה" — להתנדב ל"קופה" שממנה מפרישים לצדקה בכל יום מימי השנה, מר"ה עד לר"ה הבעל"ט, ובאופן שמפרישים גם על העתיד לגבות לאחר ר"ה.

אלו שכבר הפרישו לקופה זו וכיו"ב — תבוא עליהם ברכה, ואם יש ביכלתם — יוסיפו על מה שנתנו כבר, וכל המרבה הרי זה משובח;

178) בימי משה או בימי עזרא (ראה לעיל ולאח"ז באג"ק אדמו"ר מהוריי"צ ח"ד ע' רסח. ע' [ש"פ וילך בתחלתה] בשוה"ג הא'. וש"נ).

181) ספרי נשא בתחלתו. במדב"ר פ"ז, ו. וראה מכות כג, א.

179) ב"ק פב, א. 180) קיצורים והערות לתניא ע' קכו. 182) ראה גם

שמצד יוקרתו האישית ("זיין אייגענע פרעסטיזש") – שהרי "אדם קרוב אצל עצמו"¹⁷² – לא איכפת לו שיתבטלו רח"ל כל הענינים שבעולם, גם בנוגע לילדים שלו... ובלבד שלא יצטרך לומר שהוא חוזר בו ומתחרט על דבריו – דברי שטות שאמר לפני שנתיים נגד "כפי" דתית"!

כא. ויה"ר שע"ז שידברו על זה בדברים היוצאים מן הלב, יפעלו הדברים את פעולתם על אלו שחתמו או חותמים עכשיו על ה"ניירות"¹⁷³ – שידעו שזהו דבר המזיק ומסכן את כלל ישראל.

[ולא כמו הטוענים שהמחאה על זה אינה פועלת שום הוזה. – בודאי יש הוזה, ולכן, כל מי שיש בידו למחות חייב למחות, וכציווי התורה: "הוכח תוכיח את עמיתך"¹⁷⁴, "אפילו מאה פעמים"¹⁷⁵, והיינו, שאפילו אם כבר הוכיח 99 פעמים ולא פעל, חייב להוכיח בפעם המאה, וסוכ"ס "אמת מארץ תצמח"¹⁷⁶, אבל בינתיים נופלים חללים חללים... כיון שמכשילים יהודים, ולהבדיל, גם גוים].

ומכאן ולהבא תהי' ההנהגה אך ורק ע"פ הלכה.

וכיון שע"י פס"ד כהלכה נעשים "שותף להקב"ה במעשה בראשית"⁶⁶ (והרי ענין השותפות הוא באופן שבכל נקודה הם שותפים בשוה¹⁷⁷), אזי יכולים לתבוע מהקב"ה [לאחרי הריקוד בשמח"ת שמורה על כך שמרוצים ממנו...] לברוא את העולם ("בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ"²¹, שמים וארץ וכל צבאם) באופן חדש,

והיינו, שאע"פ שלכאורה הרי זה אותו עולם כפי שהי' בשעה שסיימו פרשת "וזאת הברכה" – מקבלים מהקב"ה יפוי-כח שיוכלו לפעול כל הענינים בחיות מחודשת,

ועאכו"כ שיש ביכולת לפעול כל הענינים השייכים לעם ישראל ותורת ישראל – שיהי' גיור כהלכה, וחיים כהלכה, באופן שבכל השנה כולה (לא רק בר"ה ויוה"כ"פ, שבתות וימים טובים), וגם בעובדין דחול, יהי' ניכר בכל פרט שהתורה היא "חיינו ואורך ימינו"³, והיא המושלת על העולם, ע"י "מאן מלכי רבנן"⁸¹.

* * *

כב. כנהוג בכל שמח"ת – הרי זה הזמן להזכיר אודות לימוד

(172) יבמות כה, ריש ע"ב. וש"נ.
(173) = תעודות הרישום.
(174) קדושים יט, יז.
(175) ב"מ לא, א.
(176) תהלים פה, יב.
(177) ראה גם תו"מ חנ"ד ע' 143. וש"נ.

ששכלו של האדם הלומד יתאחד עם שכל התורה¹¹⁹, אלא הלימוד צריך להיות באופן שמביא לידי מעשה¹²⁰ (והלומד שלא על מנת לעשות – הרי זה ענין בלתי-רצוי כו'¹²¹), כדי לפעול למטה בארץ – בעולם שיש בו ירידה למצרים, ויש בו יצה"ר וכו'.

וכמודגש גם בכך שבהמשך למ"ת היתה הקמת המשכן – "ושכנתי בתוכם"¹²², לא רק "בתוך כל אחד אחד"¹²³, אלא גם בפשטות – במשכן שנעשה מזהב וכסף וכו' (י"ג או ט"ו¹²⁴ דברים) גשמיים דוקא (אף שלכאורה "רחמנא לבא בעי"¹²⁵), ודוקא שם – "ונועדתי לך גו' מעל הכפורת גו' אשר על ארון העדות"¹²⁶, ש"אין בארון רק שני לוחות האבנים"¹²⁷, ש"מזה ומזה הם כתובים"¹²⁸, באופן שבהם כלולים כל עניני התורה כולה (אפילו מה שתלמיד ותיק עתיד לחדש¹²⁹), כדאיא בירושלמי¹³⁰.

וכיון שנתנית התורה צריכה להיות בעולם למטה שיש בו ריבוי אומות – הנה לפני ש"נתן לנו את תורתו" הוצרכה להיות ההקדמה ד"בחר בנו מכל העמים" (שענין זה נפעל במ"ת, ונמשך תמיד, כמובן ממ"ש רבינו הזקן בשו"ע¹³¹ בנוגע לברכות ק"ש: "כשיאמר ובנו בחרת יזכור מתן תורה"):

ענין הבחירה – אינו שייך בדברים שונים והפכיים, כמו אש ומים, שהרי מי שרוצה אש לא לוקח מים, ומי שרוצה מים לא לוקח אש, כי אם בדברים שוים, שיש ביניהם דברים משותפים, ואעפ"כ, בוחרים בא' מהם – בגלל טעם מסויים, או ליתר דיוק – ללא שום טעם, אלא בגלל שכך עלה ברצונו, שהרי אם הסיבה לכך היא הכרעת השכל, אין זו "בחירה חפשית", כי, אצל אדם הראוי לשמו, הכרעת השכל היא הכפי' הכי חזקה שיכולה להיות!

ועפ"ז אינו מובן: איך שייך לומר ש"בחר בנו מכל העמים" – דלכאורה, ממה-נפשך: אם הקב"ה רוצה ענין של קדושה – יש לו נשמה של יהודי, ואם רצונו להיפך כו' – יש לו רק נפש של גוי?!

(119) כפי שמבאר רבינו הזקן (תניא רפ"ה) ועוד.
(120) ראה לקו"ש חכ"א ע' 153. וש"נ.
(121) סנהדרין קו, ב ובפרש"י. זהר ח"ב קסב, סע"ב. ח"ג רפ"א, ריש ע"ב.
(122) תרומה שם, כב.
(123) מלכים-א ח, ט.
(124) תשא לב, טו.
(125) נסמן בלקו"ש ח"ט ע' 252.
(126) שקלים פ"ו סה"א.
(127) סה"ב. ועוד.
(128) תרומה כה, ח.
(129) ראה ירושלמי ברכות ושבת פ"א סה"ב. ועוד.
(130) ראה אלשיך עה"פ. של"ה סט, א.
(131) אר"ח ס"ס ס"ד. וש"נ.

אך הענין הוא — כפי שמבאר רבינו הזקן בתניא¹³² שמ"ש "ובנו בחרת מכל עם ולשון" קאי על "הגוף החומרי הנדמה בחומריותו לגופי אומות העולם", ואעפ"כ, בחר הקב"ה בישראל בבחירתו החפשית, ולכן "נתן לנו את תורתו" — בהיותנו בעולם למטה, במעמד ומצב ש"למצרים ירדתם" ו"יצר הרע יש ביניכם", אע"פ שמצד ענינו של היצה"ר יש "סחורה" לגוי יותר מאשר ליהודי!...

וכיון שמדובר אודות בחירתו של הקב"ה — לא יפלא כיצד יכולים בני"י לקבל את התורה, שהרי הקב"ה הוא "נמנע הנמנעות" (כמבואר בתשובת הרשב"א הידועה¹³³ — בניגוד לדעת כמה חוקרי ישראל), וכפי שהובאה הראי' לזה — מהארון, ש"מקום ארון אינו מן המדה"¹³⁴, שכאשר מדדו מב' צדדי הארון היתה המדה עשר אמות, אע"פ שהארון עצמו הוצרך להיות ע"פ תורה במדה מסויימת, כך, שישנו פס"ד בתורת אמת — שזהו"ע הארון שבו הלוחות כו' — שהקב"ה הוא נמנע הנמנעות.

וכשם שהדברים אמורים בנוגע לתורה כפי שהיא בלוחות שבארון, כן הוא בנוגע לכללות נתינת התורה למטה — שעל זה מברכים "נתן לנו את תורתו"¹³⁵ — שכפי שהנשמה נמצאת בגוף בעולם שבו ישנו הענין ד"למצרים ירדתם" ו"יצה"ר יש ביניכם", תוכל לקבל את תורתו של הקב"ה!

אבל בשביל זה בהכרח להקדים את ענין הבחירה — "אשר בחר בנו מכל העמים" — שזה מורה שבנ"י הם אומה שהקב"ה מוציא ומעלה אותה מהשייכות לטבע, ולכן יש בכחם לקבל את תורתו של הקב"ה ולפעול על ידה בעולם כו'.

יח. וענין זה מודגש גם בשמח"ת:

היו"ט דשמח"ת הוא לאחרי ר"ה, שבו מודגש ענין הבחירה — "אשר בחר בנו מכל העמים", כפי שאומרים קודם תקיעת שופר: "יבחר לנו את נחלתנו את גאון יעקב גו"¹³⁶ — "יבחר" דייקא, בבחירה חפשית — ועי"ז נעשה הענין ד"תמליכוני עליכם"⁶⁴.

ומזה באים אח"כ לשמח"ת — "ונתן לנו את תורתו" — שהרי השמחה דשמח"ת היא בגלל נתינת לוחות שניות ביוהכ"פ¹³⁷.

(132) פמ"ט (סט, סע"ב ואילך).
 (133) ח"א סוסתי"ח. הובא בס' החקירה (ואילך).
 (134) תהלים מז, ה.
 (135) יומא כא, סע"א. וש"נ.
 (136) ראה תו"מ סה"מ תשרי ריש ע' רטו.
 (137) אף שאינה בגדר ברכת הנהנין (ראה וש"נ).

קשור עם דת, אע"פ שזהו ענין שאין לו שום אחיזה באמת, שום אחיזה בטוב ושום אחיזה בשכל הפשוט!

צריך לדעת שזהו ענין שמזיק ומעמיד את כלל ישראל — 14 מליון יהודים, וכל איש פרטי מישראל — בסכנה של פקו"נ!

ואם הדברים אמורים במשך כל השנה כולה — עאכו"כ כשבאים משמח"ת, בודאי צריך לזכור שההקדמה לכך ש"נתן לנו את תורתו" היא: "אשר בחר בנו מכל העמים"!

— יש אמנם חיוב על יהודי להשתדל שגוים יקיימו שבע מצוות בני נח (לא לגנוב ולא לגזול וכו'), והיינו, שמבלי הבט על כך שלכאורה די בהקשיים ("גענוג טראָבל...") שיש בקיום המצוות שיהודי צריך לקיים בעצמו, מסיק הרמב"ם¹⁶⁷, שבזמן שיד ישראל תקיפה, יש חיוב "לכוף את כל באי העולם לקבל מצות שנצטוו בני נח... שיקבל אותן ויעשה אותן מפני שצוה בהן הקב"ה בתורה והודיענו על ידי משה רבינו כו'"; אבל יש לזכור ש"בחר בנו מכל העמים ונתן לנו את תורתו".

אי אפשר להשתתף בשמח"ת ולרקוד עם הס"ת (ועוד לפרסם זאת...), ולמחרת שמח"ת להתנהג היפך הוראת התורה — להתייחס לגוי (שהתורה קובעת שהוא גוי) ע"פ "חוק השבות", וליתן לו כל הזכויות של יהודי, דירה וכו', ולרשום אותו בתור "יהודי" (גם אם אומרים שלא ירשמו אותו בתור יהודי — שהרי זה בבחי' "פסיק ריש"י", כי בודאי ירשמו אותו בתור יהודי).

אם אתה רוקד עם הס"ת — עליך להבטיח שהתורה תהי' בתקפה, ללמדה ולקיימה, גם אם בשביל זה יש צורך לוותר על "משכורת" ו"כבוד", כמו שיקולים של "מי בראש"...

— כפי שמצינו בגמרא¹⁶⁸ אודות מי שלא התבייש לשאול "מי בראש", ובגלל זה הי' מוכן לוותר על הטיול עם הקב"ה בגן-עדן, לאחרי שהי' ראוי לכך, בגלל גדלותו בלימוד התורה שלא הי' כמותו, ועד שהי' שונה בתורת כהנים מאה ושלושה פנים¹⁶⁹, ותמורת זה העמיד "עגלים" ("עגל" בגימטריא "מאה ושלוש"¹⁷⁰) —

ולא כ"תרכות אנשים" (אינני רוצה לומר הלשון "חטאים"¹⁷¹)

(167) הלי' מלכים ספ"ח.
 (168) סנהדרין קב, סע"א.
 (169) שם קג, ב.
 (170) מאה קשיטה (להרמ"ע מפאנו) ספ"ח.
 (171) לשון הכתוב — מטות לב, יד.
 ל"ת להאריז"ל מלכים שם יב, כח. וראה הגהות הרח"ו לזח"ב קסו, ב. קה"י (לבעהמח"ס מלא הרועים) ערך עגל וערך ש"י עולמות.

הלוואי אותי עזבו ותורתי שמרו, שהמאור שבה הי' מחזירם למוטב"¹⁶², והיינו, שברור הדבר שהתורה שלומד לא תניחנו לנפשו ("זי וועט אים עקבערן און טומלען"), עד שסוכ"ס תחזירנו למוטב,

ואז תהי' השמחה גדולה ביותר — "כפלים לתושי"י"¹⁶³, בדוגמת מעלת השמחה דשמח"ת לאחרי הסליחה והכפרה דיוהכ"פ.

ועוד ועיקר — שהלימוד צריך להיות באופן שמביא לידי מעשה, ולכל לראש — לידע מסקנת הענין בנוגע למעשה בפועל (שהרי מצד השקו"ט שבתורה כשלעצמה, יכול להיות שילמד תורה כל שנותיו מבלי להגיע למסקנא כו'), שזהו חלק התורה הנקרא בשם "הלכה", שבו נתבארה מסקנת התורה בנוגע להנהגה בעולם.

ונקודת הדברים — שההנהגה ע"פ הוראת התורה צריכה להיות לא רק בשעה שנמצאים בבית-הכנסת ובית-המדרש, אלא גם בשעה שיוצאים לעולם, ואפילו בשעה שמתעסקים עם גוי, ועד שאין לך מציאות בעולם שאינה קשורה עם פס"ד בתורה; אין זה ענין של דרוש בלבד, אלא זהו עיקר באמונת ה' — דכיון ש"אסתכל באורייתא וברא עלמא"¹⁶⁴, כך שלא יכול להיות ענין בעולם שביחס אליו לא קיים הענין ד"אסתכל באורייתא", ולכן, כשיש צורך בהוראה בנוגע לענין מסויים בתורה, יש להסתכל בתורה, ועד שהתורה פועלת שינוי במציאות העולם, כפי שמצינו בירושלמי¹⁶⁵ שכאשר ב"ד נמלכין לעבר את החודש אזי "בתולין" חוזרין" — לא באופן סגולי, אלא בדרך הטבע, באופן של סיבה ומסובב.

כ. והנה, מכל ענין צריך להיות "בכך". וכידוע שהבחינה לידע אם הפלפול והשקו"ט הו"ע אמיתי שיש בו ממש היא — "מאי בינייהו", היינו, שמקשרים זאת עם פתרון של שאלה בנוגע לפועל. וכמאמר החכם¹⁶⁶ "אין חכם כבעל הנסיון", שע"י המעשה בפועל בוחנים את אמיתתה של החכמה. וכמו בנוגע לכללות ענין התורה — שאבן-הבחון היא פעולתה במקום ש"למצרים ירדתם" ו"יצה"ר יש ביניכם". ועד"ז בנוגע לשמח"ת — שממנה צריך להמשיך בנוגע למעשה בפועל.

ולכן, כאן המקום לקשר את הדברים עם ענין שהזמן גרמא — שנקרא בשם "מיהו יהודי", שטוענים שיכול להיות ענין של גיור שאינו

(162) הלי' ת"ת לאדה"ז פ"ד סה"ג. וש"נ.

(163) איוב יא, ו. וראה שמו"ר רפמ"ו. (סקכ"ג).

(164) זח"ב קסא, ריש ע"ב. (שער יד ד"ה

(165) כתובות פ"א ה"ב. וש"נ. הובא [הקדמה] השלישית). מעבר יבוק שער ב.

והענין בזה:

לכאורה היתה צריכה להיות שמחה גדולה יותר בנתינת לוחות ראשונות — כמו בכל ענין, שבפעם הראשונה אזי השמחה גדולה יותר, משא"כ בפעם השני, שרגש השמחה אינו גדול כ"כ, כמו גודל השמחה שבלידת הילד הראשון, ועד"ז בשאר הענינים.

ובפרט שלוחות הראשונות היו במעלה גדולה יותר מלוחות שניות — שהרי לוחות הראשונות היו "מעשה אלקים"¹³⁸, משא"כ בלוחות שניות, רק המכתב הי' "מכתב אלקים"¹³⁸ ("וכתבתי על הלוחות גו"¹³⁹), אבל בנוגע ללוחות עצמם נאמר למשה "פסל לך גו"¹³⁹, ומובן, שאינה דומה מעלת הלוחות שרק הכתב שבהם הוא "מכתב אלקים", ללוחות שהם עצמם "מעשה אלקים".

ועוד זאת, שגם מעמד ומצב העולם הי' נעלה יותר בעת נתינת לוחות ראשונות, כמארז"ל "אלמלי לא נשתברו לוחות הראשונות .. אין כל אומה ולשון שולטת בהן"³⁰, משא"כ בלוחות שניות, שרק העוסק בתורה נקרא "בן חורין"¹⁴⁰.

ואילו בפועל — הנה אע"פ ש"הכל מודים בעצרת דבעינן נמי לכם .. (להיות) יום שניתנה בו תורה הוא"¹⁴¹, הרי דוקא בשמח"ת השמחה היא גדולה ביותר, עוד יותר משמחת בית השואבה (עלי' אמרו¹⁴² "מי שלא ראה שמחת בית השואבה לא ראה שמחה מימיו"), ש"היו עושין אותה .. (רק) גדולי חכמי ישראל .. והסנהדרין כו'", ואילו שמח"ת עושין כל בני", כמנהג ישראל (כנ"ל ס"ד).

והחילוק הוא גם באופן השמחה:

השמחה ד"עצרת" היא כמו השמחה של כל יו"ט שקשורה עם בשר ויין, בשר שמן ויין ישן — שזהו ענין שאינו פועל ריקוד... ובודאי לא כמו הריקוד דשמח"ת, שהריקוד הוא קודם האכילה ושתי' (כשרעבים עדיין...), וקודם הקריאה בתורה, ובאופן שכל חלקי הגוף — מהראש ועד הרגל — ורקדים ביחד, בשמחה גדולה שלמעלה מהגבלות (לא רק ריקוד בניחותא, לפי ה"טאק"¹⁴³, תחילה לצד זה ואח"כ לצד השני וכו').

וכמו שהריקוד הוא אצל כל אחד מישראל בפרטיות, כן הוא גם אצל כללות ישראל — שרוקדים באופן ד"כולכם", "לאחדים כאחד"¹⁴⁴,

(138) תשא לב, טז.

(139) שם לד, א.

(140) אבות פ"ו מ"ב.

(141) פסחים סח, ב.

(142) סוכה נא, א"ב.

(143) = קצב (וראה דרמ"צ עז, ב. ועוד).

(144) ראה לקו"ת ר"פ נצבים.

"ראשיכם שבטיכם וגו' וגרך אשר בשערך גו' מחוטב עציך עד שואב מימך"¹⁴⁵, "שנצבים כולכם לפני ה' אלקיכם"¹⁴⁶ — כפי שנאמר בנוגע לר"ה¹⁴⁴,

— שאז פועלים הענין ד"תמליכוני עליכם", עי"ז ש"שום תשים עליך מלך"¹⁴⁷, "שתהא אימתו עליך"¹⁴⁸, שהו"ע הביטול והקב"ע אל המלך (ש"משכמו ומעלה גבוה מכל העם"¹⁴⁹) שבזה משתווים כל העם, מעבד קטן עד לגדול בישראל, ועי"ז מעוררים את המלך לקבל את ההכתרה, באופן שמציאותו של המלך חודרת את כל בני המדינה בנוגע לכל עניניהם (עד שאפילו על דבר קל ביותר בניגוד למלך מגיע עונש הכי חמור¹⁵⁰) — ועד"ז בשמח"ת רוקדים כולם ביחד, באותו רגש של אהבה והתלהבות כו', ללא חילוק בין "ראשיכם שבטיכם" ל"שואב מימך", כיון שאז לוקחים את עצמיות התורה, ולא כפי שהיא מצד השכל (שזו צריכים לחפש מי שיודע ללמוד יותר טוב, או בעל קורא יותר דייקן...), שבו יש חילוקים מן הקצה אל הקצה.

ומזה מובן, שגם הענין ד"אשר בחר בנו מכל העמים" מודגש בלוחות שניות יותר מאשר בלוחות ראשונות — כי:

בשעה שניתנו לוחות ראשונות — היו בני"ב במדבר, במעמד ומצב של הבדלה מאומות העולם, ו"פסקה זוהמתן"¹⁵¹, ולכן, לא הי' ניכר כ"כ ענין הבחירה, שמודגש דוקא במעמד ומצב של דמיון לאוה"ע כו'.

ובענין זה גדלה מעלת לוחות שניות ביוה"כ"פ — שאז הי' צורך בענין של סליחה וכפרה, ע"י עבודת התשובה במשך ארבעים יום האחרונים ("אחרונים ברצון"¹⁵²) שפעלה הענין ד"סלחתי כדברך"¹⁵³, ולכן ניכרת אז ביותר הפלאת ענין הבחירה בבני"ב, ובמילא גם גודל הפלאת השמחה.

יט. אך התכלית של שמח"ת היא — שמזה יומשך במעשה בפועל בכל השנה כולה.

(145) שהם סוגים שונים בגרך גו" — (כרך ד) תרסד, ב. שה"ש (כרך ב) ע' תיד ואילך. ועוד.
(146) ראה חגיגה ה, ב.
(147) שבת קמו, רע"א. וש"נ.
(148) פרש"י תשא לג, יא. עקב ט, יח.
(149) שלח יד, כ. וראה לקו"ש חכ"ד ע' 570 הערה 10. וש"נ.
(150) שהם סוגים שונים בגרך גו" — (כרך ד) תרסד, ב. שה"ש (כרך ב) ע' תיד ואילך. ועוד.
(151) ראה חגיגה ה, ב.
(152) שבת קמו, רע"א. וש"נ.
(153) פרש"י תשא לג, יא. עקב ט, יח.
(154) שלח יד, כ. וראה לקו"ש חכ"ד ע' 570 הערה 10. וש"נ.
(155) שהם סוגים שונים בגרך גו" — (כרך ד) תרסד, ב. שה"ש (כרך ב) ע' תיד ואילך. ועוד.
(156) ראה חגיגה ה, ב.
(157) שבת קמו, רע"א. וש"נ.
(158) פרש"י תשא לג, יא. עקב ט, יח.
(159) שלח יד, כ. וראה לקו"ש חכ"ד ע' 570 הערה 10. וש"נ.
(160) שהם סוגים שונים בגרך גו" — (כרך ד) תרסד, ב. שה"ש (כרך ב) ע' תיד ואילך. ועוד.
(161) ראה חגיגה ה, ב.
(162) שבת קמו, רע"א. וש"נ.
(163) פרש"י תשא לג, יא. עקב ט, יח.
(164) שלח יד, כ. וראה לקו"ש חכ"ד ע' 570 הערה 10. וש"נ.

ולכל לראש — בנוגע ללימוד התורה, אף שלכאורה הרי זה עול קשה ביותר, ועד שלימוד התורה נחשב ל"עבודת פרך", "בחומר ובלבנים גו"¹⁵⁴, כדאיתא בזהר¹⁵⁵: "בחומר דא קל וחומר, ובלבנים דא ליבון הלכתא",

— לא כמו אלו שחושבים שלימוד התורה בא בנקל; כשאין לו מה לעשות בעת קריאת התורה בין גברא לגברא, אזי ימציא איזה "קל וחומר"... אלא כדברי הזהר שכדי להגיע ל"קל וחומר" אמיתי, צריך להתייגע בעבודה קשה כמו העבודה שהיתה במצרים "בחומר ובלבנים" —

והיינו, שלימוד התורה צריך להיות באופן של יגיעה דוקא, וכמארז"ל¹⁵⁶ "לא יגעת ומצאת אל תאמין" — אף שלכאורה אין סיבה שלא להאמין לו, שהרי יש לו כשרונות טובים, והוא כבר בן שבעים שנה... ואעפ"כ אומרים שהענין ד"מצאת" יכול להיות רק כאשר "יגעת", ולא די ביגיעה שהתייגע אתמול, אלא ביום זה שבו רוצה שיהי' אצלו הענין ד"מצאת", צריך להיות אצלו גם הענין ד"יגעת".

ולהעיר גם מהפתגם הידוע בשם רבינו הזקן¹⁵⁷, ש"למדן" אינו מי שיכול ללמוד, אלא מי שלומד בפועל, כמשל ה"גנב", שאינו מי שיכול לגנוב (או שגנב בשנה שעברה), אלא מי שגונב בפועל — דלכאורה אינו מובן: כשרוצים להסביר הצורך והיוקר שבלימוד התורה, למה מקשרים זאת עם משל מ"גנב"?! — אך הענין הוא, שכוונת רבינו הזקן במשל זה¹⁵⁸, להבהיר עד כמה צריך להשתדל ולהתמסר ללימוד התורה — לא כמו שרוצים להשיג ענין של "מותרות", שההשתדלות בזה היא באופן ד"מהיכי תיתי", אלא כמו גנב ש"יגנוב למלא נפשו כי ירעב"¹⁵⁹, ובגלל זה בא במחירת ומעמיד עצמו בסכנה של מס"נ!...

ובאופן כזה צריך להיות לימוד התורה — מבלי להתפעל משום דבר,

ואפילו לא להתפעל ממעמדו ומצבו שעדיין חסר לו ח"ו באמונה בה', "כמו שאמרו חכמים¹⁶⁰ על פסוק¹⁶¹ אותי עזבו ותורתי לא שמרו,

(154) שמות א, יד.
(155) ח"א כז, א. ח"ג קנג, א. קכט, ב.
(156) מגילה ו, ריש ע"ב.
(157) סה"ש תורת שלום ע' 190. סה"ש תש"ד ע' 26.
(158) כידוע הסדר אצל רבינו הזקן, שהי' נוהג להשיב בקיצור נמרץ, ובכל תיבה הי'
(159) מונח תוכן שלם כו' (ראה גם לקו"ש חכ"ב ע' 134 הערה 25).
(160) משלי ו, ל.
(161) ירושלמי חגיגה פ"א ה"ז. פתיחתא דאיכ"ר ב.
(162) ירמי' טז, יא.
(163) כידוע הסדר אצל רבינו הזקן, שהי' נוהג להשיב בקיצור נמרץ, ובכל תיבה הי'